

Gyászbeszéd

elhangzott Budapesten a Szent Gellért templomban Timár Máté búcsúztatásán.

Kedves Áron!

Tisztelt gyászoló család!

Tisztelt búcsúzó Gyülekezet!

A menyasszonyi díszbe öltözött akácok, a határt sárga tengerré varázsoló repcetáblák, a zöldbeborult természet, mind, mind az élet ritmusát dalolják vidáman, de itt a templom időtlenséget sugárzó belsejében utolsó búcsúszóhoz szólít a lélekharang.

A hosszú nyúló telet követő, lelkünkig ható metsző szeleket hozó április után mindenki várta már az enyhülést, a megújulást, a teljes díszében tündöklő kikeletnek azonban itt ma mégsem tudunk maradéktalanul örülni.

Nem tudunk, mert nem az öröm melegsége, hanem a fájdalom, a gyász jeges hidegsége szakadt valamennyiünk lelkére.

Fekete zászlót lenget a tavaszi zsongást hozó szél a Gyomaendrődi középületek homlokzatán.

Fekete kendők, fekete ruhák próbálják feledni a gyász szégyenlős, legbensőbb érzéseit, az olykor ki-kicsorduló, máskor visszafogott könnyeket.

Valamennyien érezzük a lelkünket könyörtelenséggel marcangoló fájdalmat, miközben küzdünk a tudatunkba bevésődő gondolattal, a megmásíthatatlannal, az életet ismét vasmarokkal legyőző halállal.

Gyászol az ország, gyászol az immár tízéves múltú város, siratja író és költő fiát, díszpolgárát, az endrődiek baráti körének elnökét, búcsúztatja a családfőt, az apát, kézen fogva földijét főhajtással tiszteleg a barát, az ember előtt.

Ismét a részvét, az együttérzés, a döbbenet lett úrrá a máskor mindent elsöprő rohanáson.

Rövid pár napra ismét az élet és a halál értékrendje, e látszólag személytelen örök küzdelem lett úrrá rajtunk, s vágott könyörtelen rendet a modern és megbomlott világunkban.

Az elmúlás, a búcsú keserű perceiben megrendült lélekkel, mély megindulással állok Máté bátyám kihűlt tested földi maradványa mellett, hogy a gyomaendrődiek, az Endrődről elszármazottak, a sorstársak, a barátok, a tisztelők és a magam nevében utolsó Isten hozzádot mondjak.

E torokszorító percekben Erdély általad is nagyra becsült költőjének, Reményik Sándornak a soraival vallom:

Most búcsúzunk!

„ ... búcsúzunk, ...
... Az álmainktól, mik nem teljesültek,
A lángjainktól, mik lassan kihűlnek,
A tűnő tájtól, mit vonatról láttunk,
A kemény rögtől, min megállt a lábunk"

Búcsúzunk az endrődi rögtől, a Vass Albert-i kőtől, a Péter-sziklától, Tőled búcsúzunk. Tőled, aki egy voltál közülünk, egy a vérünkből, sorstárs szüleink, a kirekesztettek, az üldözöttek sorából. Egy a hitüket megtartók, az elveiket, gyökereiket soha fel nem adók, egy a kiválók, a legkiválóbbak, a példaadók közül.

Nehéz feladat és szomorú kötelesség beszélni arról a sok megalázással, fájdalommal és nyomorúsággal szegélyezett, áttört, de végül mégis sikert hozott életről, ami Neked is osztályrészül jutott. Életutadon a történelem villámai cikáztak, időről időre átsütött rajta a huszadik század szégyene.

A tisztességet a családi házból hoztad, a helytállást, a kitartást is még parányi emberként ott tanultad meg. A tudást az elemi és polgári iskola után a szeghalmi nagy latin palotában, a gimnáziumban szerezted. Irodalmi munkásságod is innen eredeztethető. Az ifjúság édes gyönyörűségeit igazán meg sem kószolhattad, hiszen egyetemi tanulmányaidat a háború szörnyű zivatarra szakította félbe, majd a sok-sok nyomorúságot hozó hadifogság, a szibériai GULÁG évei következtek.

Hazatérted után, megrendült egészséggel folytattad tanulmányaidat, de a diktatúra hatalmi arroganciája nem tűrt meg a hallgatók sorában. A megpróbáltatások, a kirekesztettség, az üldöztetés és az írói szárnypróbálgatások évei következtek. Rövid időre úgy tűnt, kisütött a nap.

Az Írószövetség, a Petőfi-kör tagja lettél, a dicsőséges 56-os forradalom egyik előkészítője és harcosa. Nemzeti felkelésünk vérbefojtása után ismét keserű évek jöttek, rabsorsra jutottál. De a méltatlanságból, az üldöztetés keserűségeiből Te nem a mindent tagadó cinizmust, nem a fortyogó gyűlöletet tanultad meg, hanem az alázatot, a célért vállalt elkötelezettséget, a hitből vezérelt szolgálatot. Azt tanultad meg, hogy nem a személy a fontos a történelemben, hanem a közösség, melybe beleszülettél, hogy aztán egész életeden át szolgálhass neki.

Küzdöttél, harcoltál a szó erejével.

Élményeid hitelességét, éleslátásod mélységét, gyermekkorodtól kristálytisztán megőrzött nyelvi kifejezőképiséged sokszínűségét és tisztaságát még ellenségeid sem vitathatták.

Regényeid, elbeszéléseid, verseid a legnagyobbak sorába emeltek, beteljesült a mesei álom, a népével azonosulni tudó elnyomott ember is lehet lámpása nemzetének. Nem véletlenül kerültél Tamási Áronék baráti társaságába, az Ö „Gond és Hitvallás”-a a Te gondod és hitvallásod is volt.

Tehetséged kivívta a társadalom elismerését, munkásságodat kitüntetésekkel jutalmazták, ha kerülő utakon is, de feljutottál a Parnasszus csúcsára. Sikereid egy percre sem

kápráztattak el. Mindvégig megmaradtál igaz embernek, segítő barátnek, őszinte és hiteles „endrődinek”.

Nehéz felfogni a felfoghatatlant, hogy aki volt, nincs többé.

Nincs többé?

De mégis! Hiszen itt maradtak szeretteid, itt maradtak a baráti kör tagjai, s itt maradt, lelkünkben immár végérvényesen és visszavonhatatlanul Endrőd, gyermekkoruk faluja is.

A halállal az élet nem áll meg, az a maga racionalitásával megy tovább. Nyár jön, a természet beérik, hogy ősszel ismét átadja a helyét az enyészetnek. Újra dolgozós hétköznapiak jönnek, a munka meghozza a gyógyírt a fájdalomra, a sebek befognak, de a hegek emlékeztetőül megmaradnak. A halál mindig megállásra, számvetésre készlet. Számot kell vetnünk tetteinkkel, szembe kell néznünk az elmulasztott lehetőségeinkkel. Őrizzünk, óvunk kell értékeinket, ápolunk példamutató szeretettel kincseinket, s folytatnunk kell mindazt, amit Te elkezdted, és ami most, haláloddal félbeszakadt.

Lobogjanak a gyertyák, földi életünk sápadt, bizonytalan, imbolygó fényei, hamvaidat borítsák el a szeretet és emlékezés virágai. Temetünk, de nem feledünk.

Akit szerettünk, akit tiszteltünk, akiért gyertyát gyújtottunk, az itt marad közöttünk, itt marad a lelkünkben mindörökké.

Mi keresztény emberek hitünkben fakadóan tudjuk, hogy a halál csak átmeneti állapot, a halál mögött ott az élet, ott a végső találkozás.

Addig, amíg mindennek eljön az ideje, gondoljunk Arany János soraira:

„Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmasan lelked megállt;
S megnézve bátran a halált,
Hittel, reménnyel gazdagon
Indult nem földi utakon,
Egy volt közös, szent vigaszunk
A lélek él: találkozunk.”

Drága Máté Bátyám!
Most indulj hát utolsó utadra, az endrődi, központi temetőbe.
Ott borítson be és fogadjon magába az áldott anyaföld.
Nyugodjál békében.

Latorcai János

Megjelent: Városunk 1999. június. 96. old.